

Feitenkaart vaccineren kinderen

Gezondheidsbescherming door vaccinatie

Vaccinatie levert een zeer belangrijke bijdrage aan het voorkómen van sterfte en ziekte. Binnen het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) worden kinderen tegen 13 ziektes gevaccineerd. Een groot deel van de kinderen in Nederland worden gevaccineerd. Daarom komen deze ziektes bijna niet meer voor. De laatste jaren is de vaccinatiegraad gedaald tot een niveau dat groepsbescherming niet altijd vanzelfsprekend is. De lagere vaccinatiegraad leidt nu al tot een toename van kinkhoest, in sommige gevallen zelfs met overlijden tot gevolg. Daarnaast neemt het aantal meldingen van bof toe en is er een verhoogd risico op een mazelen-uitbraak.

In 2020 (verslagjaar 2021) werd Nederland getroffen door de covidpandemie waardoor sommige vaccinaties later werden gegeven dan normaal. Vanaf 2021 (verslagjaar 2022) gingen de vaccinaties op de CJG-locaties en de groepsvaccinaties op externe locaties weer door. Doordat

vaccinaties zijn uitgesteld heeft het RIVM ook de vaccinatiegraad bepaald zonder rekening te houden met de leeftijd waarop de vaccinatie plaatsvond (dus inclusief prikken die 'te laat' gezet zijn). In deze feitenkaart wordt hiervoor de term vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens gebruikt. De uitgestelde vaccinatie en het niet toestemming geven om vaccinatiegegevens met het RIVM te delen verklaart voor een klein deel de lagere vaccinatiegraad.

In deze feitenkaart wordt ook gebruik gemaakt van gegevens verzameld met de Gezondheidsmonitor Kinderen 2018 en 2022. In een vragenlijst is aan ouders met een kind tot en met 3 jaar gevraagd of het kind alle vaccinaties van het RVP heeft ontvangen en of de ouder heeft getwijfeld over de vaccinaties.

BMR: Bof Mazelen Rode hond

DTP: Difterie Tetanus Polio

DKTP: Difterie Kinkhoest Tetanus Polio

HPV: Humaan Papillomavirus

MenACWY: Meningokokken ACWY

Auteur

Gea Schouten en Hélène Voeten, Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam, met dank aan Ralda van den Berg-de Ruiter, fotografie Jeffrey Groeneweg

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op Gezondheidinkkaart.nl.

Vragen over deze feitenkaart mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.

Datum

29-3-2024

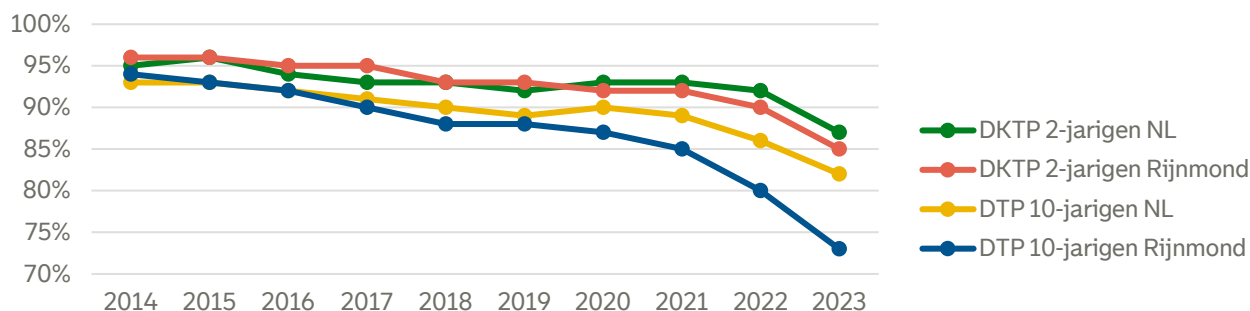

GGD
Rotterdam-
Rijnmond

Daling vaccinatiegraad 2-jarigen

De landelijke vaccinatiegraad op 2- en 10-jarige leeftijd is in verslagjaar 2023 voor bijna alle vaccinaties licht afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit geldt ook voor de vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens. In Rotterdam-Rijnmond zien we een vergelijkbaar beeld (figuur 1). Tot 2022 was de vaccinatiegraad onder 2-jarigen voor DKTP 90% of hoger, maar tussen 2022 en 2023 is er een sterke daling tot 85%. De vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens is iets hoger (85,9%; tabel 1).

Figuur 1. Vaccinatiegraad in de regio Rotterdam-Rijnmond en Nederland (RVP, RIVM, verslagjaar 2014-2023)

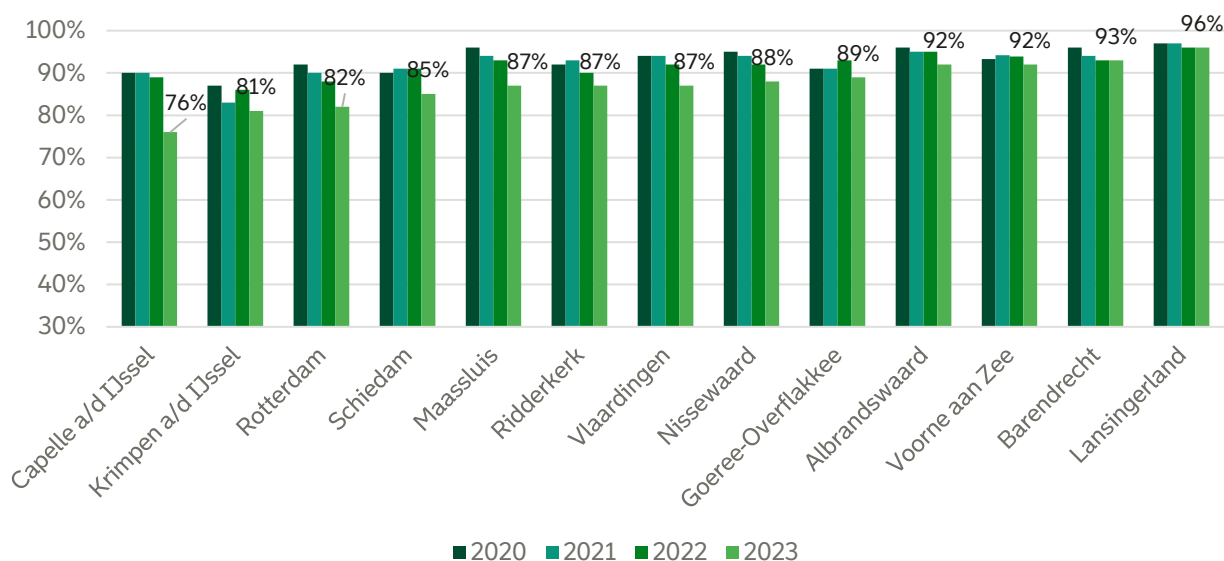
Tabel 1. Vaccinatiegraad DKTP 2-jarigen (RVP, RIVM, verslagjaar 2023)

	Rotterdam-Rijnmond	Nederland
2-jarigen met leeftijdsgrens	84,8%	87,3%
2-jarigen zonder leeftijdsgrens*	85,9%	88,0%

* Voor uitleg over de vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens zie toelichting op laatste pagina van de feitenkaart

Voor de vaccinatie tegen mazelen is volgens de WHO een bereik van minimaal 95% gewenst. Door een vaccinatiegraad boven 95% komen ook niet-gevaccineerden nauwelijks meer in aanraking met deze ziekteverwekker. De vaccinatiegraad voor BMR is alleen in Lansingerland boven deze grens (95,4%). Voor andere ziekten is geen ondergrens vastgesteld (RIVM, 2019). Negen van de 13 gemeenten in Rotterdam-Rijnmond hebben in verslagjaar 2023 een DKTP-vaccinatiegraad van 90% of lager (figuur 2).

Figuur 2. Vaccinatiegraad DKTP op 2-jarige leeftijd per gemeente (RVP, RIVM, verslagjaar 2020 t/m 2023*)

*In figuur 2 is vanwege de leesbaarheid alleen het percentage van 2023 weergegeven.

Ook als geen leeftijdsgrens wordt gehanteerd, blijft de vaccinatiegraad voor DKTP bij acht gemeenten onder deze grens. In de meeste gemeenten nam de vaccinatiegraad in de afgelopen jaren licht af of was stabiel. De vaccinatiegraad in Rotterdam nam tussen 2019 en 2023 af van 92% naar 82%. In de regio heeft Krimpen aan den IJssel de laagste vaccinatiegraad en sinds 2014 is deze onder de 90%. In 2023 is de vaccinatiegraad in Capelle aan den IJssel het laagst met 76%.

Vaccinatiegraad schoolkinderen

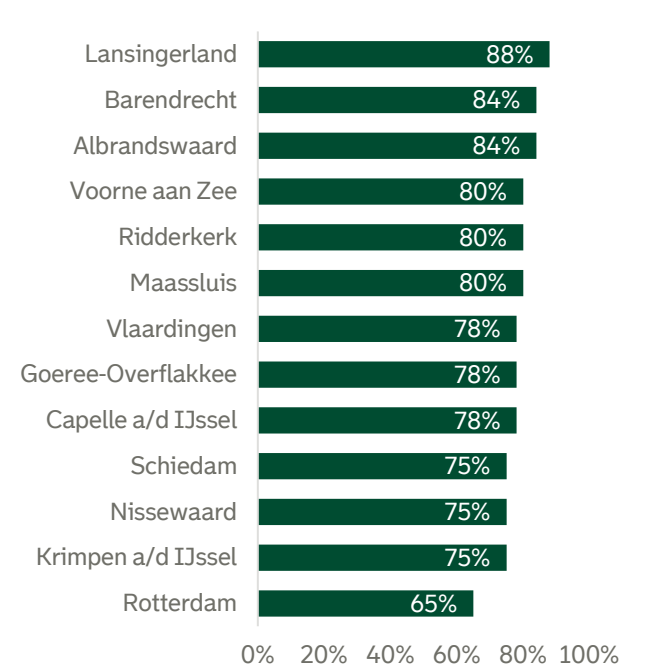
De vaccinatiegraad onder schoolkinderen (10-jarigen) is vanaf 2018 lager dan 90% (figuur 1). De landelijke vaccinatiegraad voor DTP onder schoolkinderen is tussen 2022 en 2023 afgenomen van 86,3% naar 82,5%. De vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens ligt hoger, landelijk 2,5 procentpunt. In Rijnmond is ook sprake van een sterke daling tussen 2022 (80%) en 2023 (73%). Zonder leeftijdsgrens is de vaccinatiegraad 76,1%, maar ook dit is lager dan de voorgaande jaren.

Tabel 2. Vaccinatiegraad DTP 10-jarigen (RVP, RIVM, verslagjaar 2023)

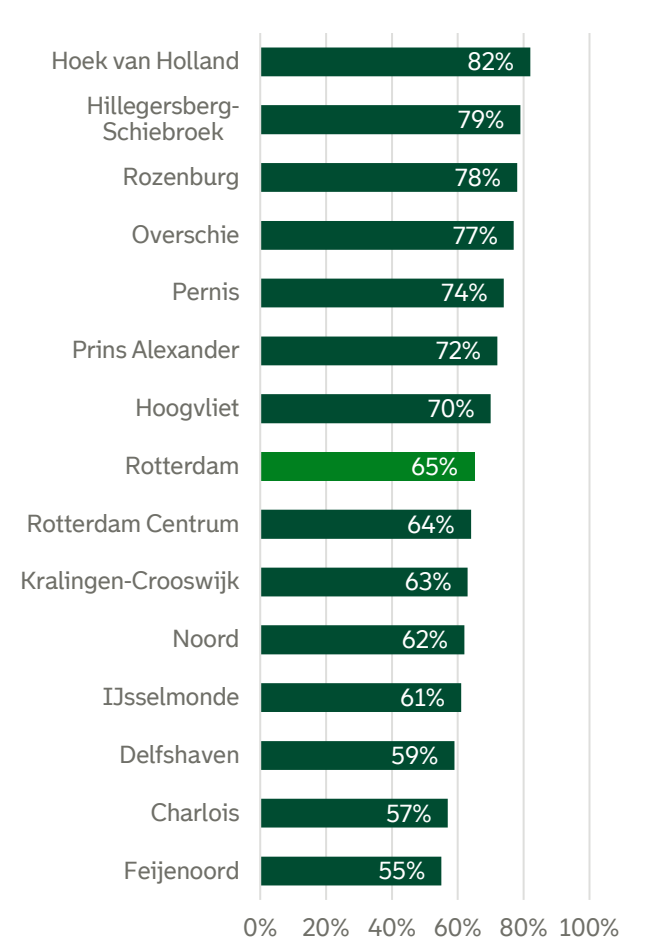
	Rotterdam-Rijnmond	Nederland
10-jarigen met leeftijdsgrens	73%	82,5%
10-jarigen zonder leeftijds-grens	76,1%	85%

In geen enkele gemeente in Rijnmond ligt de vaccinatiegraad bij 10-jarigen boven 90% (figuur 3). De helft van de gemeenten heeft zelfs een vaccinatiegraad onder 80%. In Rotterdam is de vaccinatiegraad het laagst en gemiddeld 65%. Ook tussen gebieden in Rotterdam zijn er verschillen in vaccinatiegraad (figuur 4). Relatief gunstig is de vaccinatiegraad in de gebieden Hoek van Holland, Hillegersberg-Schiebroek en Rozenburg. De laagste vaccinatiegraad hebben de gebieden Delfshaven, Charlois en Feijenoord.

Figuur 3. Vaccinatiegraad DTP 10-jarigen per gemeente (RVP, RIVM, verslagjaar 2023)

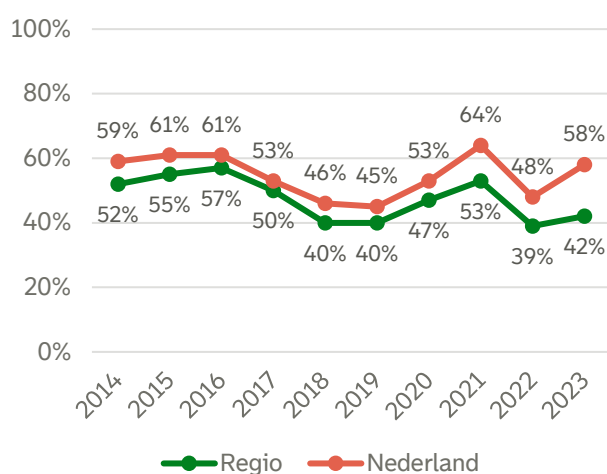
Figuur 4. Vaccinatiegraad DTP 10-jarigen in gebieden van Rotterdam (RVP, RIVM, verslagjaar 2023)

Vaccineren ter voorkoming van kanker

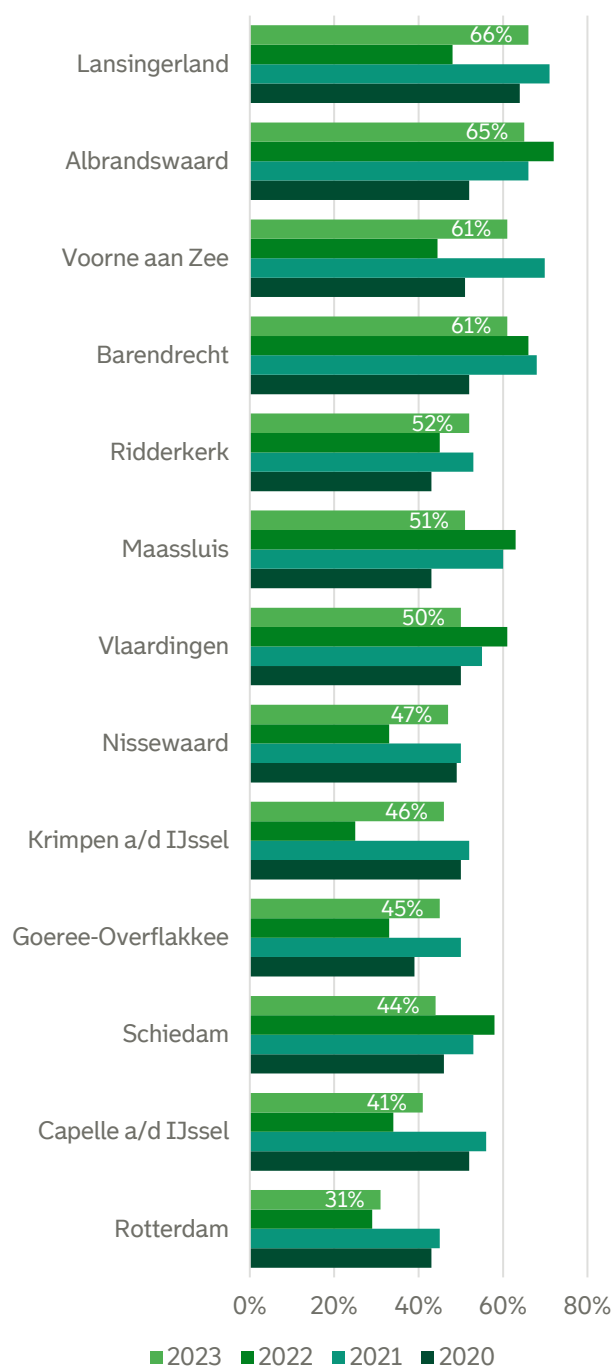
Sinds 2010 krijgen meisjes in het jaar dat ze 13 worden een uitnodiging om zich te laten vaccineren tegen het humaan papillomavirus (HPV). HPV is een zeer besmettelijk virus dat kan leiden tot kanker. De deelname aan de vaccinatie nam landelijk en in de regio tot 2021 toe. Na een dip in 2022 is de vaccinatiegraad van HPV weer toegenomen (figuur 5). De vaccinatiegraad van HPV zonder leeftijdsgrens is landelijk 63,6% en in Rotterdam-Rijnmond 48,7%.

Figuur 5. Vaccinatiegraad HPV bij meisjes op de leeftijd van 14 jaar (RVP, RIVM, verslagjaar 2014 t/m 2023)

De HPV-vaccinatiegraad verschilt tussen gemeenten en is het laagst in Rotterdam (31%) (figuur 6). De vaccinatiegraad van HPV laat een wisselend beeld zien. In de meeste gemeenten nam de vaccinatiegraad in 2023 weer iets toe ten opzichte van 2022. In Maassluis, Vlaardingen en Schiedam nam deze juist af, maar het jaar daarvoor lieten deze gemeenten juist een toename zien.

Figuur 6. Vaccinatiegraad HPV bij meisjes (RVP, RIVM)

Vaccinatiebereidheid bij ouders

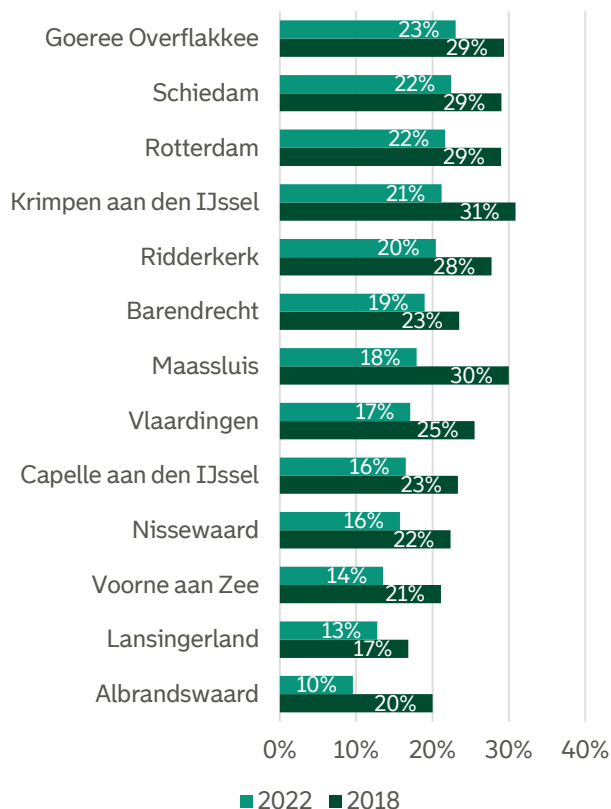
Aan ouders van kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 3 jaar is gevraagd of hun kind tot nu toe alle vaccinaties heeft gekregen en of men heeft getwijfeld over het vaccineren. Van de ouders in de regio geeft 92% aan dat hun kind tot nu toe alle vaccinaties heeft gekregen. Onder ouders met een kind van 2 jaar is dit 92,6% en dit is hoger dan de volledige RVP-vaccinatiegraad (alle vaccinaties gehad) bij kinderen van 2 jaar. Op basis hiervan zou je kunnen concluderen dat ouders die laten vaccineren vaker meedoen aan de Gezondheidsmonitor dan ouders die niet laten vaccineren, en dat er sprake is van een selecte deelname en resultaten hierdoor niet helemaal representatief zijn voor de algemene populatie. Van alle ouders heeft één op vijf (20%) getwijfeld over het vaccineren van hun kind; 13% twijfelde een beetje en ruim 7% twijfelde tamelijk of heel erg. Ten opzichte van 2018 is het aandeel ouders dat hun kind laat vaccineren maar hier wel over twijfelt gedaald van 23% naar 16%.

Tabel 3. Vaccinatiebereidheid in vier groepen (GM Kinderen 2018, 2022)

Type	2018	2022
Alle vaccinaties gekregen en niet getwijfeld	70%	77%
Alle vaccinaties gekregen en een beetje tot heel erg getwijfeld	23%	16%
Niet alle vaccinaties tot nu toe gekregen en niet getwijfeld	3%	4%
Niet alle vaccinaties tot nu toe gekregen een beetje tot heel erg getwijfeld	4%	4%

Het aandeel ouders dat heeft getwijfeld over vaccineren is hoger in Rotterdam en Schiedam, beide 22% (figuur 7) dan gemiddeld in de regio. Ook Goeree-Overflakkee scoort hoog, maar het verschil is door de kleinere omvang van de steekproef niet significant. Het aandeel ouders dat heeft getwijfeld over vaccineren is lager in Albrandswaard (10%). In de volgende gemeenten is het aandeel ouders dat twijfelt significant gedaald: Krimpen a/d IJssel, Albrandswaard, Maassluis, Vlaardingen, Rotterdam, Voorne aan Zee, Schiedam.

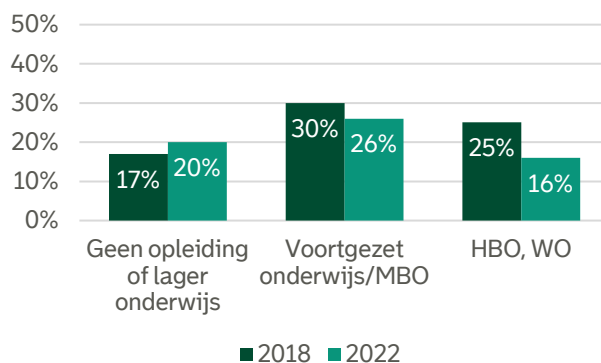
Figuur 7. Percentage ouders per gemeente dat heeft getwijfeld over vaccineren van hun kind (GM Kinderen 2018, 2022)

Welke ouders twijfelen?

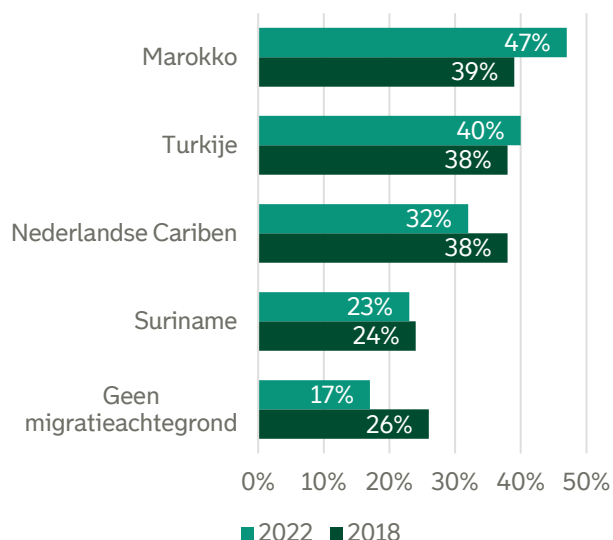
Ouders met een mbo-opleiding of alleen voortgezet onderwijs twijfelen iets vaker dan de ouders zonder opleiding of met HBO- of WO-diploma (figuur 8).

Figuur 8. Percentage ouders in de regio dat twijfelt over vaccineren naar opleidingsniveau (GM Kinderen 2018, 2022)

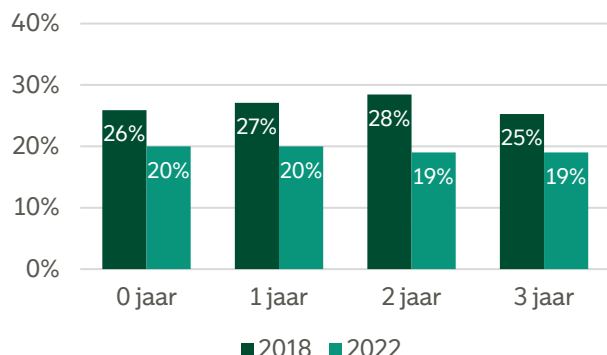
Ouders van kinderen met een Marokkaanse, Turkse of Nederlands Caribische migratieachtergrond twijfelen vaker over het vaccineren (figuur 9). Het aandeel ouders met een Marokkaanse migratieachtergrond dat twijfelt lijkt hoger dan in 2018, maar dit verschil is niet significant.

Figuur 9. Percentage ouders dat twijfelt over vaccineren naar migratieachtergrond (GM Kinderen 2018, 2022)

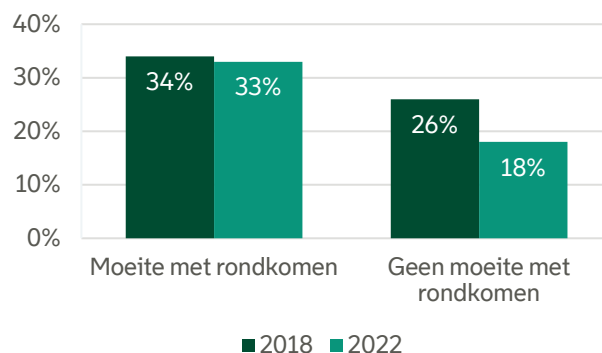
Er is nauwelijks verschil in het aandeel ouders dat twijfelt als we kijken naar de losse leeftijdsjaren van het kind (figuur 10).

Figuur 10. Percentage ouders dat twijfelt over vaccineren naar leeftijd van het kind (GM Kinderen 2018, 2022)

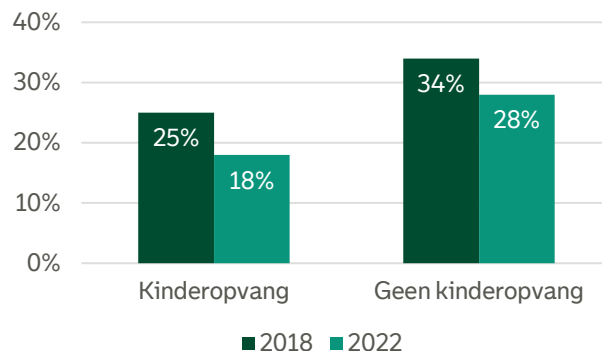
Ouders die moeite hebben om financieel rond te komen, geven vaker aan te twijfelen dan ouders die geen moeite hebben om rond te komen (33% versus 18%). Tussen 2018 en 2022 is er alleen bij de groep ouders zonder moeite met rondkomen een afname van het aandeel dat twijfelt (figuur 11).

Figuur 11. Percentage ouders dat twijfelt over vaccineren en wel/niet moeite heeft met rondkomen (GM Kinderen 2018, 2022)

Ouders die gebruik maken van kinderopvang twijfelen minder vaak dan ouders die niet gebruik maken van kinderopvang (28% versus 18%) (figuur 12). Bij beide groepen is het aandeel dat twijfelt gedaald ten opzichte van 2018.

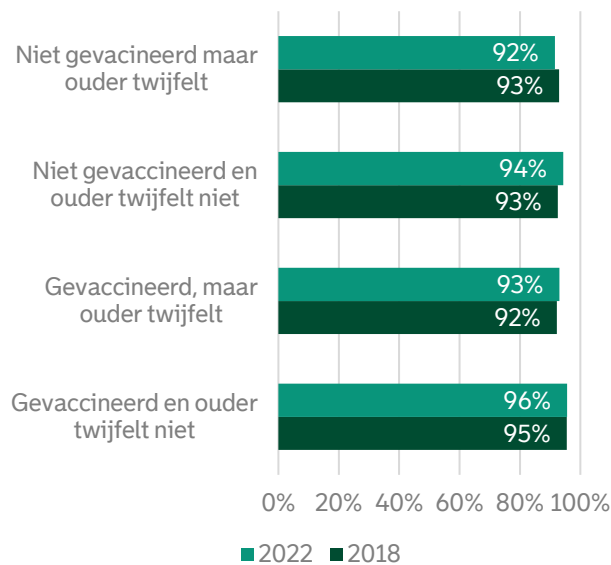
Figuur 12. Percentage ouders dat twijfelt over vaccineren en wel/niet gebruik maakt van kinderopvang (GM Kinderen 2018, 2022)

Is er een relatie met gezondheid?

Ouders zijn op basis van de volledigheid van de vaccinatie van hun kind en de twijfel over de vaccinatie in 4 groepen verdeeld (figuur 13). Ouders die niet twijfelen, beoordelen de gezondheid van hun kind vaker als goed of heel goed in vergelijking met ouders die twijfelen. Ouders die niet twijfelen en waarvan het kind volledig gevaccineerd is, beoordelen de gezondheid hun kind het best.

Figuur 13. Percentage ouders dat gezondheid van het kind goed of heel goed beoordeeld voor vier typen ouders (GM Kinderen 2018, 2022)

Vaccinatiegraad naar migratieachtergrond

De vaccinatiegraad is in de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht) lager dan het landelijke gemiddelde en de regio's om deze steden heen. Het RIVM heeft onderzocht in welke mate migratieachtergrond hier een rol in speelt. De vaccinatiegraad is voor BMR (2-jarigen), MenACWY (15-jarigen) en HPV (14-jarigen) naar migratieachtergrond berekend. Om een beeld te geven van de omvang van de deelpopulaties is tabel 4 opgenomen.

Tabel 4. Omvang van de populatie naar migratieachtergrond in Rotterdam (RIVM, RVP-verslagjaar 2023)

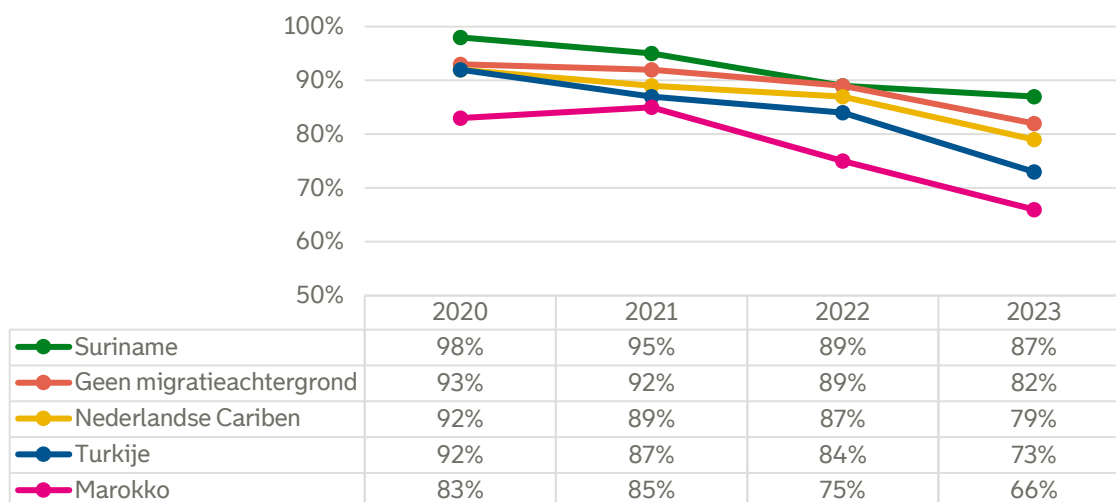
Migratieachtergrond	BMR 2 jaar (cohort 2020)	MenACWY 15 jaar** (cohort 2007)	HPV meisjes 14 jaar (cohort 2008)
Geen migratieachtergrond	3.115	2.319	1.238
Turkije	358	566	278
Marokko	553	855	415
Suriname	270	472	226
Nederlandse Cariben	418	172	194
Totaal*	6.8370	6.335	3.282

*Totale omvang van de populatie inclusief overig Europa en landen buiten Europa.

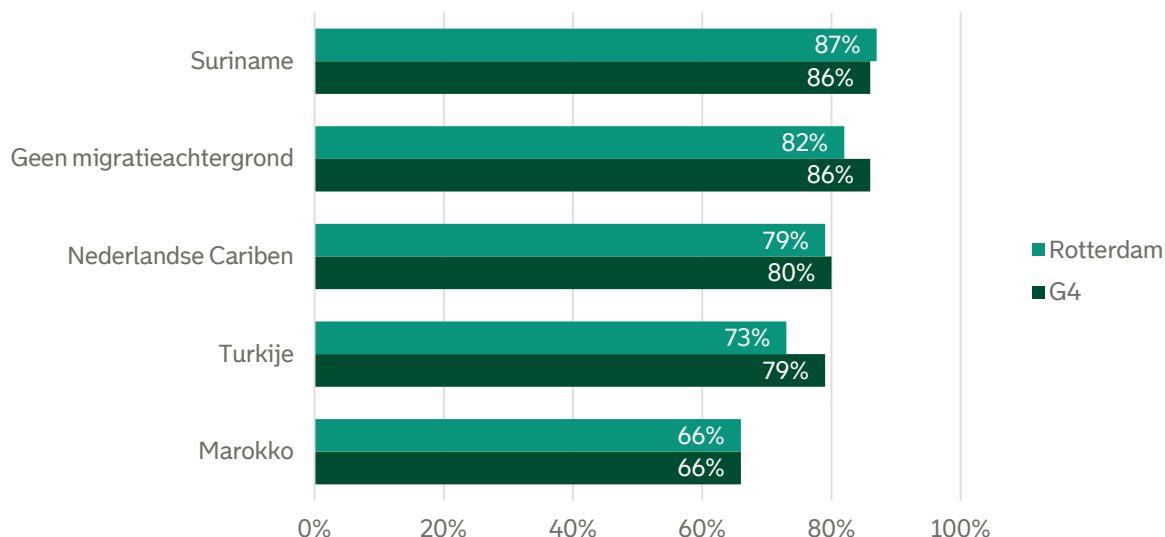
**Volledige vaccinatie; MenC-prik op 14 maanden én de MenACWY-prik op 15-jarige leeftijd.

In Rotterdam is de BMR-vaccinatiegraad op 2-jarige leeftijd lager dan gemiddeld in de G4. De BMR-vaccinatie op 2-jarige leeftijd laat de minst grote verschillen zien in vaccinatiegraad op basis van migratieachtergrond. Kinderen van Surinaamse herkomst en kinderen zonder migratieachtergrond hebben in Rotterdam de hoogste BMR-vaccinatiegraad (87% en 82%). Kinderen met een Marokkaanse migratieachtergrond zijn in Rotterdam, net als in de overige G4, minder vaak gevaccineerd (figuur 15 en 17). In alle herkomstgroepen neemt de vaccinatiegraad de laatste jaren af (figuur 14). Bij de kinderen met een Turkse en Marokkaanse herkomst daalt de vaccinatiegraad het sterkst (15 procentpunt en 19 procentpunt).

Figuur 14 Vaccinatiegraad BMR basisimmuun 2-jarigen in Rotterdam naar migratieachtergrond (RIVM-RVP)

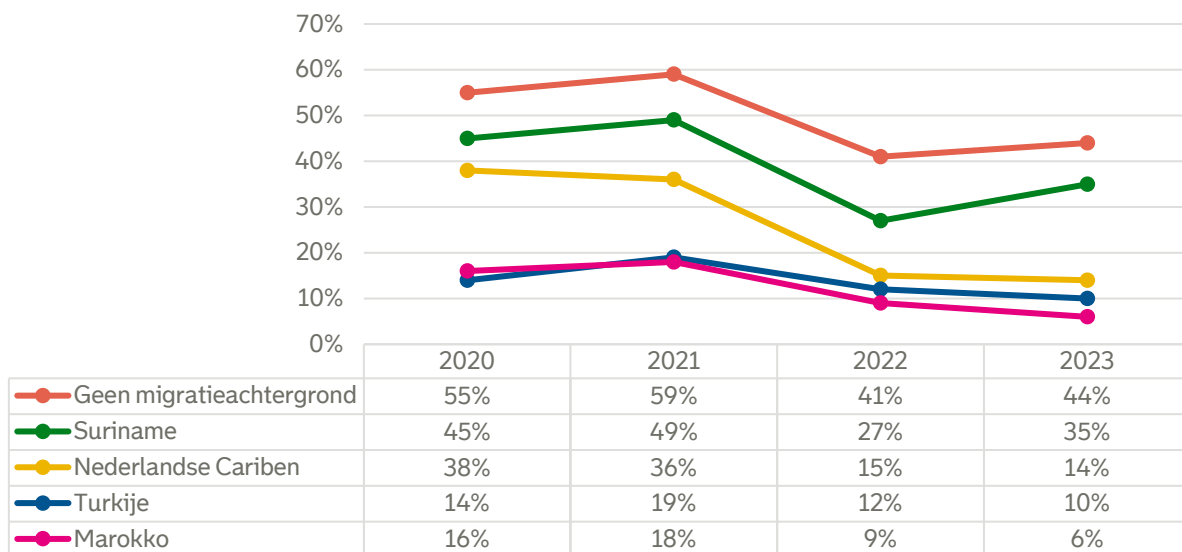

Figuur 15. Vaccinatiegraad BMR basisimmuun 2-jarigen in Rotterdam en G4 naar migratieachtergrond (RIVM-RVP, verslagjaar 2023)

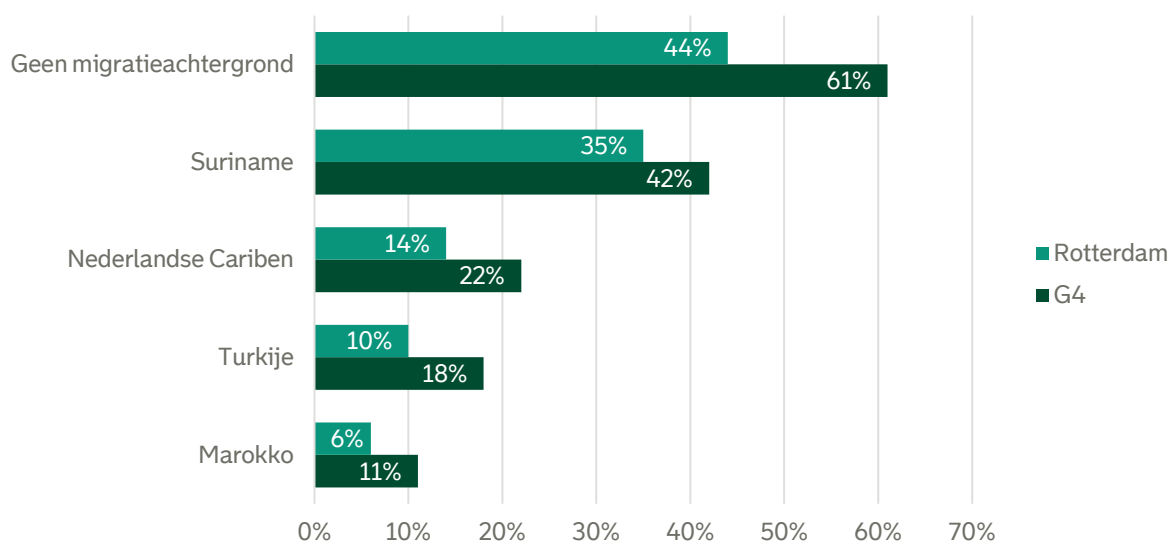

Grotere verschillen zijn er voor HPV en MenACWY (figuur 16 en 18). Vooral bij jongeren met een Turkse, Marokkaanse en Caribische migratieachtergrond is de HPV- en MenACWY-vaccinatiegraad fors lager in vergelijking met jongeren zonder migratieachtergrond. De vaccinatiegraad voor zowel HPV als MenACWY ligt in Rotterdam voor alle herkomstgroepen onder het G4 gemiddelde (figuur 17 en 19).

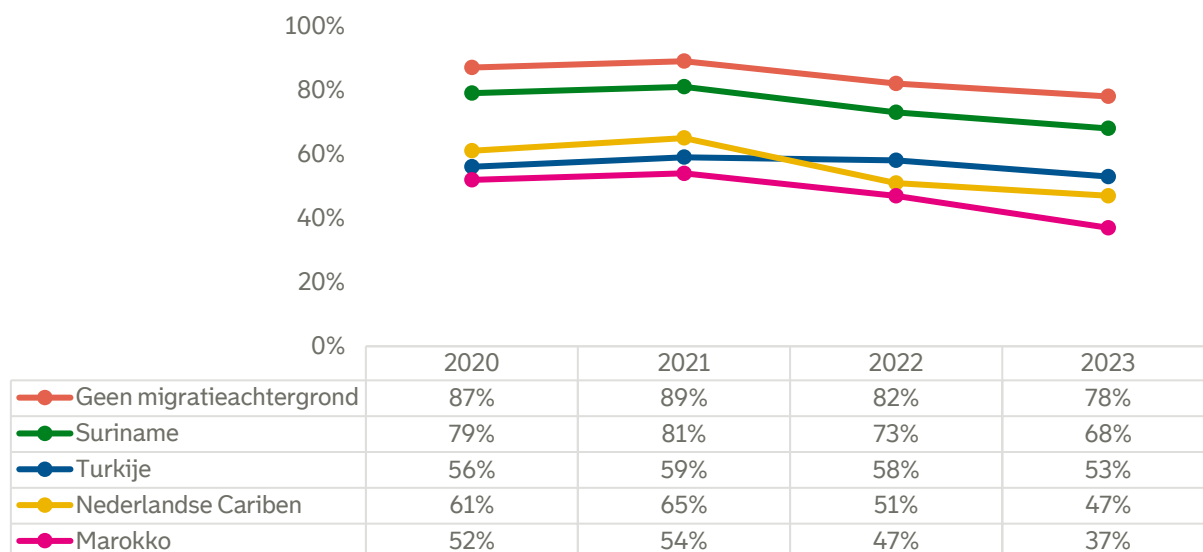
Figuur 16. Vaccinatiegraad HPV volledig 14-jarige meisjes in Rotterdam naar migratieachtergrond (RIVM-RVP)

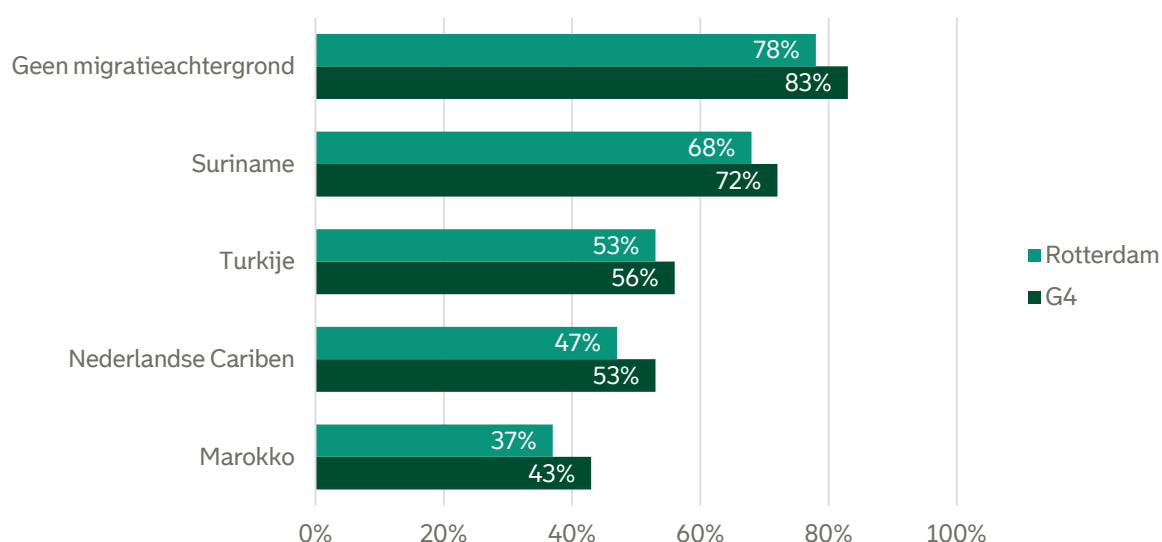
Figuur 17. Vaccinatiegraad HPV volledig 14-jarige meisjes in Rotterdam en G4 naar migratieachtergrond (RIVM-RVP, verslagjaar 2023)

Figuur 18. Vaccinatiegraad MenACWY volledig 15-jarigen in Rotterdam naar migratieachtergrond (RIVM-RVP)

Figuur 19. Vaccinatiegraad MenACWY volledig 15-jarigen in Rotterdam en G4 naar migratieachtergrond (RIVM-RVP, verslagjaar 2023)

Inzet GGD en Centrum voor Jeugd en Gezin

GGD'en staan voor het veilig en gezond opgroeien van alle kinderen in Nederland. Daar hoort vaccineren bij. GGD Rotterdam-Rijnmond zet zich hier, samen met CJG Rijnmond en CJG Capelle aan de IJssel, al jaren voor in en dat blijven we doen. De GGD en het CJG bouwen aan een vertrouwensband door in gesprek te gaan met alle groepen in de samenleving; voorstanders, twijfelaars en tegenstanders. Dit gesprek en een goede informatievoorziening wordt gezien als de belangrijkste manier om de vaccinatiegraad op een veilig niveau te krijgen en te houden. Samen met alle andere betrokken partijen kijkt de GGD en het CJG hoe ze dit nog beter kunnen doen. Bijvoorbeeld door uitleg te geven over de voordelen van vaccinatie op zowel individueel als collectief niveau en door cultuursensitief te werken. In samenwerking met de doelgroep zelf, relevante partijen en sleutelfiguren spannen de CJG-organisaties en ook de GGD zich in om álle gezinnen te bereiken zodat zij goed geïnformeerd zijn en tijdig kunnen deelnemen aan het Rijksvaccinatieprogramma.

Bronnen en verwijzingen

In de feitenkaart wordt bij de vaccinatiegraad het jaartal van het verslagjaar weergegeven, maar het betreft gegevens van het jaar ervoor.

RIVM, Een ondergrens voor de vaccinatiegraad in Nederland. 2019.

RIVM-DVP, nationale vaccinatieregister Praeventis. RVP verslagjaar 2014 tot en met 2023.

Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Vaccinatiegraad en jaarverslag

rjksvaccinatieprogramma Nederland 2021, jaar van uitgave 2022.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2018, GGD Rotterdam-Rijnmond.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2022, GGD Rotterdam-Rijnmond.

Toelichting vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens

Normaliter worden in het vaccinatiegradenrapport alleen de vaccinatiegraden met leeftijdsgrens gepubliceerd. Op de verjaardag wordt bepaald of een vaccinatie gegeven is. Bij kinderen uit 2011 wordt bepaald of ze de DTP en BMR uiterlijk op datum dat ze 10 worden (in 2021 dus) hebben ontvangen. Vanaf verslagjaar 2022 zijn ook de vaccinatiegraden zonder leeftijdsgrens berekend, waarbij de vaccinatiegraad in maart van het verslagjaar is bepaald.

Uitkomsten zonder anonieme vaccinatie

Het RIVM ontvangt sinds 1 januari 2022 de gegevens van een deel van de vaccinaties anoniem. Dat gebeurt als mensen geen toestemming geven om hun gegevens met het RIVM te delen. Anonieme vaccinaties kunnen niet worden meegeteld voor de vaccinatiegraad, waardoor deze lager wordt gerapporteerd dan hij daadwerkelijk is. Het aantal vaccinaties dat niet kan worden meegeteld, is nu nog vrij klein doordat kinderen grotendeels al vóór 2022 voor de RVP-vaccinaties zijn uitgenodigd.

Het aandeel anonieme vaccinaties verschilt per JGZ-organisatie.

Aandeel (%) anonieme vaccinaties in 2022 naar vaccinsoort en JGZ-organisatie

JGZ-organisatie	DKTP-Hib-HepB	Pneu	BMR	Men ACWY	DKTP booster	DTP	HPV	MATK	Totaal
CJG-Capelle aan den IJssel	2,3%	2,4%	6,8%	16,2%	26,6%	4,0%	17,0%	21,3%	9,8%
CJG Rijnmond	3,9%	3,7%	5,8%	9,0%	12,9%	4,3%	6,2%		5,7%

DKTP: Difterie Kinkhoest Tetanus Polio

Hib-HepB: haemophilus influenzae type b, hepatitis B

Pneu: Pneumokokken

BMR: Bof Mazelen Rode hond

MenACWY: Meningokokken ACWY

DTP: Difterie Tetanus Polio

HPV: Humaan Papillomavirus

MATK: Maternale Kinkhoest Difterie Tetanus

Hoe zijn de vragen gesteld in de Gezondheidsmonitor Kinderen 2022?

Heeft uw kind alle vaccinaties (inenting) tot nu toe gekregen?

We bedoelen niet de vaccinatie tegen corona.

Ja, Nee

Heeft u getwijfeld over het vaccineren van uw kind?

We bedoelen niet de vaccinatie tegen corona.

Helemaal niet, Een beetje maar, Tamelijk, Heel erg

Hoe is de Gezondheidsmonitor Kinderen 2022 uitgevoerd?

Aan de gezondheidsmonitor Kinderen 2022 deden 4.761 ouders mee met een kind in de leeftijd van een half jaar tot en met 3 jaar. De respons was 32%.

Voor meer informatie over de uitvoering van de Gezondheidsmonitor 2022 zie:

<https://gezondheidinkkaart.nl/handlers/ballroom.ashx?function=download&id=547>

